

Substantiwy:

Substantiwy su pomjenowanja za **žiwochi** (wosoby, zwěrjata, rostliny), **předmjety**, **zjawy** a **začuća**. Tež **werbalne činitosće** a **kajkosće** so přez substantiwy woznamjenjeja.

	přikłady
wosoba	nan, mać
zwěrjo	liška, wjelk
rostlina	kerk, štom
předmjet	kniha, telefon
zjaw	zyma, lěčo
začuće	wjeselo, zrudoba
werbalna činitosć	hraće, čitanje
kajkosć	pilnosć, mudrosć

Nimo toho ma kóždy substantiw tež gramatiske charakteristiki:

1. **numerus** (ličba)
2. **genus** (ród)
3. **kazus** (pad)

k 1.

Numerus pokazuje, hač jedna so wo jednu, dvě abo wjacore wěcy abo wosoby. Substantiwy steja w **singularje**, **dualu** a **pluralu**.

přikłady za **singular**: kerk, žona, město

přikłady za **dual**: kerkaj, žonje, měsće

přikłady za **plural**: kerki, žony, města

Genus a numerus substantiwow a adjektiwow

Eksistuja substantiwy, kotrež maja jenož pluralowu formu, tak mjenowane **pluraletantumy** (mnohostniki).

přikłady: prózdniny, narodniny, nawoči, slě

k 2.

Kóždy substantiw ma swój **genus** (ród): **maskulinum** (muski ród), **femininum** (žónski ród), **neutrum** (ničeji ród).

přikłady za **maskulinum**: nan, psyk, dom

přikłady za **femininum**: mać, kruwa, kniha

přikłady za **neutrum**: džěčo, swinjo, wokno

Při deklinowanju mamy hišće dalše gramatiske kategorije wobkedźbować:

	maskulinum				femininum	neutrum
	žiwosć		nježiwosć			
	musko-wosobowosć (= muske wosoby)	njemusko-wosobowosć (= zwěrjata)	= předmjety	= rostliny		
twjerdy zdónk	hólc	wjelk	kamor	klon	žona	město
mjechki zdónk	muž	kóń	črij	pětrkluč	šula	polo

k 3.

Substantiwy wužiwa so we wšelakich **kazusach** (padach): w nominatiwje, w genitiwje, w datiwje, w akuzatiwje, w instrumentalu, w lokatiwje a we wokatiwje.

Genus a numerus substantiwow a adjektiwow

		maskulinum	femininum	neutrum
singular	nominatiw	muž	žona	město
	genitiw	muža	žony	města
	datiw	mužej	žonje	městu
	akuzatiw	muža	žonu	město
	instrumental	z mužom	ze žonu	z městom
	lokatiw	wo mužu	wo žonje	wo měšće
	wokatiw	mužo!	žona	-
dual	nominatiw	mužej	žonje	měšće
	genitiw	mužow	žonow	městow
	datiw	mužomaj	žonomaj	městomaj
	akuzatiw	mužow	žonje	měšće
	instrumental	z mužomaj	ze žonomaj	z městomaj
	lokatiw	wo mužomaj	wo žonomaj	wo městomaj
plural	nominatiw	mužojo	žony	města
	genitiw	mužow	žonow	městow
	datiw	mužam	žonam	městam
	akuzatiw	mužow	žony	města
	instrumental	z mužemi	ze žonami	z městami
	lokatiw	wo mužach	wo žonach	wo městach

Skupina maskulinumow dźěli so do žiwostnych a nježiwostnych substantiwow!

přikłady w nominatiwje:

	žiwostne				nježiwostne			
	muskowosobowe = muske wosoby		njemuskowosobowe = zwěrjata		= předmjety		= rostliny	
singular	hólc	muž	wjelk	kóń	kamor	črij	klon	pětrkluč
dual	hólc aj	muž ej	wjel kaj	kon ej	kamor aj	črij ej	klon aj	pětrklu čej
plural	hólc y	muž ojo	wjel ki	kon je	kamor y	črij e	klon y	pětrklu če

Adjektiwy:

Adjektiwy pomjenuja hłownje **kajkosće** a **charakteristiku** žiwochow, předmjetow abo zjawow. Wone wopisuja substantiwy bliže. Generelnje móža adjektiwy **před** a **za** substantiwom stać.

přikłady: **rjana** zahroda - Zahroda je **rjana**.

Adjektiwy hodža so tež stopnjować.

přikłady: dokładny - dokładniši - najdokładniši - nanajdokładniši

maskulinum	femininum	neutrum
dokładny wobdžělar	dokładna šulerka	dokładne džěčo
dokładni ši wobdžělar	dokładni ša šulerka	dokładni še džěčo
najdokładni ši wobdžělar	najdokładni ša šulerka	najdokładni še džěčo
nanajdokładni ši wobdžělar	nanajdokładni ša šulerka	nanajdokładni še džěčo

Adjektiwy so deklinuja runje tak kaž wotpowědny substantiw. Wone su z nim **kongruentne**.

přikłady w nominatiwje:

	maskulinum				femininum	neutrum
	žiwostny		nježiwostny			
singu- lar	wjeso ly hólc	straš ny wjelk	zelen y kamor	kónčkat y klon	piln a žona	wulke e město
dual	wjeso laj hólcaj	straš nej wjelkaj	zelen ej kamoraj	kónčkate j klonaj	piln ej žonje	wulke j měsće
plural	wjeseli i hólcy	straš e wjelki	zelen e kamory	kónčkate e klony	piln e žony	wulke e města

Genus a numerus substantiwow a adjektiwow

Muske adjektiwu, kotrež na **h, ch, k** kónča, maja město **y** w kóncowce pismik **i**.

přikłady: mječ**ki** zawk, such**i** muž, do**lhi** list

Wobkedźbuj změnu konsonanta pola adjektiwow, kotrež muske wosoby wopisuja:
d → **dź**, **h** → **z**, **ch** → **š**, **k** → **c**, **ł** → **l**, **t** → **ć**.

přikłady: młody muž -> młod**dźi** mužojo

Zdónk někotrych adjektiwow kónči na **mječki konsonant**.

přikłady w nominatiwje:

	maskulinum				femininum	neutrum
	žiwostny		nježiwostny			
singular	dźiw i hólc	prě i wjelk	spódn i kamor	posledn i klon	tun ja produkcija	lětn e kino
dual	dźiw ej hólcaj	prě nej wjelkaj	spódn ej kamoraj	posledn ej klonaj	tun ej produkciji	lětn ej kinje
plural	dźiw e hólcy	prě ne wjelki	spódn e kamory	posledn e klony	tun e produkcije	lětn e kina

j je znamjo mječkosće předchadźaceho konsonanta